

Barne- og likestillingsdepartementet
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Familie og helse

Vår dato: 14.01.2009
Vår referanse: 08/3792-3
Arkiv: FA-h43/
Deres dato:
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Roy Heine Olsen

Høringsuttalelse fra Elverum kommune - forslag om lovfesting av krisesentertilbudet.

Det vises til tilsendt invitasjon til å fremme høringsuttalelse til forslag om lovfesting av krisesentertilbud innen den 15. januar 2009. Elverum kommune ønsker å gi følgende svar:

1.0 BAKGRUNNEN FOR ELVERUM KOMMUNES UTTALELSE:

Elverum kommune har vært samarbeidskommune og bidragsyter til Stiftelsen Hamar Krisesenter siden 1983. I alt er det ni kommuner i Midt fylket i Hedmark som støtter aktivt opp om dette krisesenteret gjennom en skriftlig samarbeidsavtale. Dette krisesenteret er både bygningsmessig og personalmessig godt tilrettelagt både for funksjonshemmede og for medfølgende barn og unge.

Hamar krisesenter har tett samarbeid med både sosialtjenesten og barneverntjenesten i alle de ni samarbeidskommunene når brukerne gir sitt samtykke til dette. Lederen for Stiftelsen Hamar krisesenter er dessuten en flittig brukt foredragsholder og prosjektdeltaker i de ulike samarbeidskommunene. Ellers foregår det formelle samarbeidet mellom Stiftelsen Hamar Krisesenter og kommunene gjennom et årlig planleggings- og budsjettmøte. Formell orientering til kommunene foregår gjennom en fyldig årsrapport og regnskapsrapport. Alle samarbeidskommunene er således godt orientert om det verdigrunnlaget krisesenteret bygger på, innholdet i tilbudet som gis og bemanning og kompetanse blant de som er ansatt i Stiftelsen Hamar Krisesenter.

De siste årene har fagsjef for familie og helse i Elverum kommune hatt funksjon som valgt styreleder for stiftelsen.

Dessverre ser det ut til at behovet for et krisesentertilbud for kvinner og barn i de ni samarbeidskommunene ikke avtar. Antall kvinner og barn som har behov for overnatting, har ligget relativt stabilt på mellom 65 -70 kvinner og mellom 50 – 70 barn pr år. Antall overnattingsdøgn har imidlertid økt fra totalt 1 713 i 2003 til 4 270 i 2007. Stiftelsen Hamar Krisesenter gir dessuten dagoppfølgingstilbud, rådgiving og samtaletilbud til brukere som ikke overnatter på krisesenteret.

Elverum kommune erkjenner at det fortsatt er behov for et krisesentertilbud for kvinner og deres barn i distriktet vårt og vi er godt fornøyd med det samarbeidet vi har med de øvrige åtte kommunene om å dekke dette behovet gjennom det tilbudet som Stiftelsen Hamar Krisesenter tilbyr. Vi er imidlertid opptatt av at det i tillegg må satses sterkere på å forebygge vold og overgrep og ser behovet for økt forskning på årsakene til vold og overgrep i nære relasjoner, på hvorledes vi kan tilby barn bedre beskyttelse mot skadevirkningene av slik vold og overgrep i nære relasjoner, på hvorledes vi kan motvirke at enkelte utsettes for slik mishandling gjentatte ganger. Her har de enkelte kommunene behov for ”en ny verktøykasse”.

2.0 KOMMENTARER TIL FORSLAGET

Vi vil konsentrere oss om noen sentrale tema i høringsdokumentet:

2.1 Behovet for lovfesting

Elverum kommune mener at det er viktig at alle kvinner og barn som utsettes for ”overgrep og vold i nære relasjoner” har krav på et likeverdig tilbud om vern, støtte, veiledning og beskyttelse uavhengig av hvor de bor i landet. For mange av de som utsettes for voldtekt uten at gjerningspersonen er i ”nær relasjon” til offeret, vil også et tidsbegrenset opphold på et krisesenter, være et hensiktsmessig tilbud. Et tidsbegrenset opphold i et krisesenter vil være et nødvendig utfyllende tiltak i tillegg til de tilbudene det ordinære kommunale hjelpeapparatet kan gi. Vi ser at en lovfesting kan være et effektivt middel for å sikre dette.

2.2 Kjønnsnøytral lov

Ikke minst på grunn av nye samlivsformer og i erkjennelse av at kvinner også er voldsutøvere og overgripere, ser vi behovet for at det på sikt også etableres et tilsvarende tilbud til menn som utsettes for vold og overgrep i nære relasjoner. Dagens krisesentra, slik vi kjenner dem, er ikke bygget, innredet eller bemannet for også å tilby menn et likeverdig tilbud som det kvinner og barn får. Vi ser for oss at det vil kreve betydelige investeringer for å etablere slike tilbud.

2.3 Kravene som stilles til kommunene i lovforslaget

Kommunen skal sørge for at personer som utsettes for vold i nære relasjoner og medfølgende barn gis helhetlig hjelp og oppfølging, herunder tilbud om et krisesenter eller tilsvarende gratis heldøgns, trygt og midlertidig botilbud, og et gratis dagtilbud, hvor brukerne mottar støtte og veiledning.

Kommunen skal sørge for å gi brukerne informasjon om rettigheter og bistand til kontakt med øvrig tjenesteapparat, og tilbud om oppfølging i rehabiliteringsfasen.

Kommunen skal sørge for god ivaretagelse av medfølgende barn.

Enkeltpersoner kan henvende seg direkte til et krisesenter/botilbud og et dagtilbud.

Kommunen skal sørge for at det ikke kreves henvisning, timeavtale eller opereres med ventelister. Forvaltningslovens bestemmelser om enkeltvedtak gjelder ikke etter denne bestemmelsen.

Elverum kommune er enige i dette som mål for kommunal innsats. I likhet med de fleste kommuner, har vi imidlertid ikke noe godt verktøy for å evaluere om tiltakene våre på dette området er tilstrekkelig gode eller ikke. Selv om vi får gode tilbakemeldinger fra brukere i krisesenteret mens de oppholder seg der, vet vi lite om langtidseffekten av et slikt opphold og av de øvrige tilbudene vi har overfor de som utsettes for vold og overgrep. Vi er spesielt opptatt av om vi makter å gi barna et tilstrekkelig godt tilbud, både under oppholdet i krisesenteret og i tiden etter et slikt opphold.

2.4 Lavterskeltilbud og fritt valg av krisesentertilbud

Elverum kommune mener at et krisesenter bør ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet for å gi et forsvarlig godt døgnbasert lavterskeltilbud. Dette innebærer at krisesenteret nødvendigvis bør ha en viss størrelse. I mindre kommuner bør dette løses gjennom et interkommunalt samarbeid for å sikre at

de ulike enhetene ikke blir for små. Erfaringen vår fra Hedmark viser at ett felles krisesentertilbud for de ni samarbeidskommunene er tilstrekkelig for å dekke de behovene kvinner og medfølgende barn har i vårt distrikt. Dersom menn også skal gis et tilsvarende tilbud, er det imidlertid behov for utvidelse av Hamar Krisesenter.

I utgangspunktet finner vi det mest naturlig at voldsutsatte benytter det krisesenteret de sokner til. Dette må imidlertid ikke føre til at brukere fra andre kommuner blir avvist på grunnlag av bostedskommune. Her bør sosialtjenestens bestemmelser om at vedkommende skal få hjelp i oppholdskommunen gjelde.

2.5 Samordning av tjenester og bruk av individuell plan

Brukere av krisesentertiltak bør ha samme rett til samordning av tjenester og til Individuell plan som alle andre som etter sosialtjenesteloven eller kommunehelsetjenesteloven har krav på slike planer. Vår erfaring er at Hamar krisesenter allerede tar initiativ til tverrfaglige ansvarsgrupper og gir tilbud om individuell plan på en god måte, der brukerne samtykker og er interessert i dette.

Det er etablert et godt fungerende samarbeid mellom Hamar krisesenter, barneverntjenesten, sosialtjenesten, Sykehuset Innlandet HF og politiet. Vi ser nødvendigheten av et tilsvarende samarbeid ved alle landets krisesentra.

2.6 Taushetsplikt og håndtering av personopplysninger

Elverum kommune mener at det er riktig at Forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt også kommer til anvendelse ved landets krisesentra. Av hensyn til dokumentasjon ved oppfølging av enkeltsaker, enten i helsetjenesten eller i rettsapparatet, bør krisesentrene også underlegges journalplikt og underlegges samme bestemmelser for behandling av personopplysninger som gjelder for helsetjenesten i dag.

Krisesentrene har allerede i dag samme opplysningsplikt og meldeplikt til barneverntjenesten som det offentlige myndigheter og ansatte har.

2.7 Kvalitetskrav og tilsyn

Elverum kommune stiller seg positiv til at det stilles krav om internkontroll og at det legges opp til tilsynsordninger ved krisesentrene

2.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Dagens ordning der kommunene bidrar med 20% andel av krisesentrenes godkjente utgifter og staten yter 80%, synes å fungere tilfredsstillende så lenge det ligger klare og forpliktende samarbeidsavtaler mellom de samarbeidende kommunene om dette. Å endre på denne ordningen nå kort tid etter at den ble innført, virker unødvendig. Elverum kommune er derfor skeptisk til at de statlige midlene til drift av landets krisesentra skal inngå i rammetilskuddet til kommunene og at de skal gjøres ansvarlig for hele finansieringen av krisesentrene. Vi peker i denne sammenhengen på at nivået på krisesentertilbudet varierer sterkt i de ulike deler av landet og at veldrevne krisesentra vil kunne tape i kampen mot billigere løsninger når stramme kommunale budsjett skal utarbeides.

2.8 Konklusjon:

- Elverum kommune stiller seg positivt til en lovfesting av krisesentertilbudet.
- Elverum kommune peker på at et krisesentertilbud til menn på nivå med det tilbudet som i dag er etablert for kvinner og barn, vil kreve betydelige investeringer.
- Elverum kommune er skeptisk til at driften av krisesentra skal finansieres fullt og helt fra en øking i kommunenes rammetilskudd.

Vennlig hilsen

Guri Ulltveit-Moe
Rådmann

Roy Heine Olsen
fagsjef familie og helse